

114/2-2e

హనుమాన్ చాలీసా

(స్తోత్ర-దండకములు)

మరియు

శ్రీకృష్ణ బోధామృతసారము

(అష్టాదశశ్లోకాగీతా)

1281/UDC
Rop

294.592
TUL

రచయిత :

బాపట్ల హనుమంతరావుగారు

ప్రచురణకర్త :

బాపట్ల వేంకట పార్థసారథి

శ్రీసాయి నిలయమ్, చెరువు, (P.O.)

గుంటూరు జిల్లా.

సర్వహక్కులు ప్రచురణకర్తవి.

1965 మొదటికూర్పు	1000 ప్రతులు
1967 రెండవకూర్పు	1000 ప్రతులు
1977 మూడవకూర్పు	1000 ప్రతులు

శాస్త్ర గురుబోధలను మఱి న్వాసుభవము
కలిమి, నెద్దావి నరుఁజేసుగడఁగ నమ్ము
నదియె శ్రేష్ఠంబుఁ బరమవకానదియ, యదే జ
గంబునన్ వాని కవలంబనంబు-సాయి!....

రచయిత.

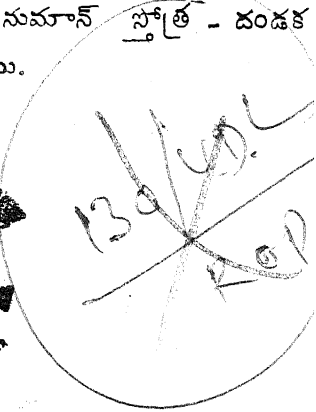

114/2-20
హనుమాన్ చాలీసా

(శ్రీ గోస్వామి తులసీదాస్)

శ్రీరామచంద్ర ప్రభాతీ - సాయంకాలికి వందన-

శ్రీ రామాయణ ఆరతీ - శ్రీ హనుమాన్ స్తోత్ర - దండక సహితము.

రచయిత :

డా. జీ. శ్రీ బొప్పట్ల హనుమంతరావు గారు

ప్రచురణకర్త :

బొప్పట్ల వేంకట పార్థసారథి

శ్రీసాయి నిలయమ్, చెరువు, (P.O.)

గుంటూరు జిల్లా.

Accno
6796

కలి సంతరణమహామంత్రము

హరే! రామ! హరే! రామ!
రామ! రామ! హరే! హరే!
హరే! కృష్ణ! హరే! కృష్ణ!
కృష్ణ! కృష్ణ! హరే! హరే!
హరే! సాయి! హరే! సాయి!
సాయి! సాయి! హరే! హరే!

హనుమానుని శరణందిన

యనశ్యభక్తులయభీష్ణితార్థంబులుతత్

క్షణ మొనఁగూడును, సత్యము-

కనుఁ ! డివిసామాణవజ్రఖచితాక్షరముల్.

రవయిత.

294.512
TUL

శ్రీ సాయి నాథాయ నమః

విజ్ఞప్తి

సోదరీ సోదర భక్తులారా !

శ్రీ మారుతీ సాయిప్రభుని అనుగ్రహమున మీ ఆందర ప్రేమా దరణ వదాన్యతలవలన పూజ్యులు మాతండ్రిగారు కీ.శే. శ్రీ బాపట్లహను మంతరావు పంతులుగారు రచించిన శ్రీహనుమాన్ చాలీసా - శ్రీకృష్ణబోధా మృతసారము అనుకృతులు వెలువరించు భాగ్యము నాకు కలిగినది.

“శ్రీహనుమాన్ చాలీసా” అన ‘హనుమంతుని—నలుబది’ నలుబది చొప్పాయిలలో శ్రీహనుమంతుని కీర్తిని వివరించు స్తోత్రము. ప్రతిజీవీయు లోకమున కష్టనివృత్తి—అభీష్టావ్యాప్తి—సుఖసంతోషములఁ గోరుచుండును. సాధుసత్పురుషులు వారియనుభవములను లోకమునకు చాటుదురు. అట్టి వారి పలుకులే వేదములు—శిలాక్షరములు. వారియందు విశ్వాసము కలిగి అను సరించు భక్తులకు దైవము అధీనుడై తోడ్పడును; అట్టిపరమ భాగవతో త్తముడగు శ్రీ గోస్వామి తులసీదాసు రచనయే ‘యీహనుమాన్ చాలీసా’, దీనిసారాణము శ్రీమద్రామాయణాంతర్గత సుందరకాండ పారాయణ ఫలసమానమనులోక ప్రసిద్ధియగుటచే మాతండ్రిగారు దీనిని దండక ఫణితిని తెనిగించిరి.

ఈకృతిప్రథమముద్రణము రేపల్లె వాస్తవ్యులు శ్రీకస్తూరి చైరవ స్వామిగారు; ద్వితీయముద్రణము చీరాల వాస్తవ్యులు శ్రీ వి శేషగిరిరావు గారు ద్రవ్యసహాయముఁ జేయ ప్రయరణకాబడెను. ప్రతులన్నియు అప్పుడే

వ్యయమగుటచేత తిరిగి ముద్రణచేయించి శ్రీహనుమజ్జయంతినాటికి భక్తుల కందించుట సమంజసమని శ్రీసాయి ప్రభువు సంకల్పము కలిగించెను.

మాతండ్రిగారు నిత్యము స్మరించిన శ్రీగోస్వామి తులసీదాసకృత
 1. శ్రీరామచంద్రప్రభాతీ— 2. సాయంకాలకీవందనా 3. శ్రీరామాయణ
 ఆరతీ 4. శ్రీశంకర భగవత్పాద కృతమగు శ్రీహనుమత్పంచరత్నస్తోత్ర
 మును, శ్రీ మద్రామాయణాంతర్గత హనుమత్ స్తోత్రములుకూడ యిందు
 చేర్చబడెను

‘శ్రీకృష్ణబోధామృతసారము’ (అష్టాదశశ్లోకీ గీతా) యిందుప్రత్యేక
 భాగముగ ప్రచురితమైనది. శ్రీభగవద్గీతామృతము (శ్రీవ్యాసమహర్షిరచన)
 18 అధ్యాయములనుండి 18 శ్లోకములనుగొని ‘అష్టాదశశ్లోకీగీతా’ గా మన
 పూర్వ్యలేర్పరచిరి. ఇందలిభావమును పద్య గద్యరూపమున ‘శ్రీకృష్ణబోధా
 మృతసారము’ను పేర తండ్రిగారు రచించిరి. ఇది యిదివరలో ప్రచురణ
 జరిగియుండలేదు. ఇదియునిత్య పారాయణమునకువయు క్త మగుననియిందు
 చేర్చబడెను. మాతండ్రిగారు 1924లో శ్రీభగవద్గీతామృతము తెనిగించి
 ప్రచురించిరి. ఇదియు పునర్ముద్రణ జరుగవలసియున్నది. శ్రీసాయి
 నాధుని కృపకలిగిన, మీఅందర సహాయ సంపత్తితో సఫలీకృతమనోరథు
 డను కాగలనని నా ఆకాంక్ష.

ఈ పుస్తకముద్రణకు తోడ్పడిన పోషకులకు శ్రీ సాయి ప్రభువు
 చిరాయురారోగ్యభోగ భాగ్యవంశాభివృద్ధులను ప్రసాదించి అనుగ్రహించ
 నా ప్రార్థన.

శ్రీ సాయినిలయమ్
 చెరువు.
 15-4-1977

ఇట్లువిన్నవించు
 శ్రీసాయిభక్తపాదరేణువు
 బాపట్ల వేంకటపార్థసారథి.

పోషకులు

శ్రీ	బొడ్డురామయ్యగారు. విశాఖపట్టణము	రు.	50-00
శ్రీ	జి. రామకృష్ణగారు. కొవ్వలి.	,,	50-00
శ్రీ	యు. వి. యస్. శర్మగారు. Dy. Tahsildar		
	మిర్యాలగూడ	,,	40-00
శ్రీ	పి. సుబ్బారావుగారు. సికిందరాబాదు	,,	40-00
శ్రీ	బి. లక్ష్మీపతిగారు యమ్. ఏ. బియిడి: తాడిమిళ్ళ	,,	40-00
శ్రీ	పి. వి. విశ్వేశ్వరరావుగారు మచిలీపట్టణం	,,	40-00
శ్రీ	యస్ సత్యనారాయణగారు. ఎ. యి: రేపల్లె	,,	30-00
శ్రీ	యల్. సూర్యనారాయణ శర్మగారు. బి. ఎ.		
	మచిలీపట్టణం	,,	30-00
శ్రీ	వి. యన్. శర్మగారు. మద్రాసు.	,,	30-00
శ్రీ	జి. బీమరాజుగారు విజయవాడ	,,	28-00
శ్రీ	సి. యమ్. సాహుగారు. భంజనగర్. ఒరిస్సా	,,	25-00
శ్రీ	బాపట్ల శ్రీరామచంద్రసాయి. బొంబాయి	,,	25-00
శ్రీ	సిహెచ్. విస్నావధానులుగారు. బిక్కవోలు	,,	15-00
శ్రీ	పుల్లభొట్ల కృష్ణమూర్తిగారు. పెదకొదమగండ్ల	,,	12-00
శ్రీ	మతి సి పద్మావతిగారు. గుంటూరు	,,	10-00
శ్రీ	యస్. వెంకటస్వామిగారు. కమలాపురం	,,	0-00
శ్రీ	యమ్. సాయిబాబాగారు ఏలూరు	,,	10-00
శ్రీ	టి. రామచంద్రయ్యగారు ప్రొద్దుటూరు.	,,	10-00
శ్రీ	బాపట్ల రాజశేఖరసాయి. బొంబాయి.	,,	10-00
శ్రీ	కిలుగు రంగారెడ్డిగారు. కందివలస.	,,	5-00
శ్రీ	పి. వి. కె. రావుగారు. పుయ్యూరు.	,,	5-00

ముద్రణ : పి. రామకృష్ణమూర్తి

కెల్ కమ్ ప్రెస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, గుంటూరు-2.

లెస్సీస్ : శ్రీ విజ్ఞానమంజూష

శ్రీతులసీపాన కృత

శ్రీరామచంద్ర ప్రభాతీ

గజపతి వందన

గాయియే గణపతి జగవందన! శంకర సువర భవానీ నందన
సిద్ధిసనన గజవదన వినాయక కృపాసింధు సుందర సబ లాయక
మోదకప్రియ ముదమంగళదాతా! విద్యావారిధి బుద్ధి విధాతా
మాఁగత తులసీ దాసకరణోరే! బసహిరామసియ మాసనమోరే.

ప్రభాతీ-౧

జాగియే రఘునాథ! కుంవర! పంఛీబన బోలే-

చంద్రకీరణ శీతల భయి! చకయీ పియ మిలనగయీ

త్రివిధ మంద చలత పవన! పల్లవద్రుమ డోలే. ||జాగియే|| ౧

ప్రాతభాను ప్రకట భయో రజనీకా తిమిర గయో

భృంగ కరత గుంజగాన! కమలన దళ భోలే ||జాగియే|| ౨

బ్రహ్మాదిక ధరత ధ్యాన! సురనరముని కరతగాన

జగనకీ వేర భయి! నయన పలక భోలే. ||జాగియే|| ౩

తులసి దాస అతి అనంద! నిరఖకే ముఖారవింద

దీననకో దేత దాన! భూషణ బహు మోలే. ||జాగియే|| ౪

(పదాంతి-౨)

జాగియే కృపానిధానా జాన రాయ రామచంద్ర!
 జననీ కహే బార బారా భోర భయో ప్యారే!
 రాజివ లోచన విశాలా వీత వాపికా మరాల
 లలిత కమల వదన ఉపరా మదన గోటి వారే. ||జాగియే|| ౧

అనుణ ఉదిత విగత శర్వ రీ శశాంక కిరణ హీన
 దీనసీప జ్యోతి మలినా ద్యుతి సమూహ తారే
 మనోజ్ఞాన ఘనప్రకాశా బీతే సబ భవ విలాస
 ఆసక్తాస తిమిర తోష తరణి తేజ జారే. ||జాగియే|| ౨

బోలతఖగ నికరముఖర మధురకర ప్రతీత సునో
 శ్రవణాపాణ జీవన ధనా మేరే తుమ బారే-
 భనై వేద బందీముని బృందసూత మాగధాది
 బిరద వదత జై!జై!జై! జైతికైట భారే! ||జాగియే|| ౩

వికసత కమలావలీ సుచలే పుంజ చంచరీక
 గుంజతి కలగోకిల ధునా త్యాగ కుంజన్యారే-
 మనోవిరాగ పాయ సలిలా శోక కూప గృహ విహాయ
 భృత్యుపేమ మత్త ఫిరత గునత గునతి హారే ||జాగియే|| ౪

సునత వదన ప్రియా రసాలా జాగే అతిశయ దయాల
 బాగే జంజాల విపులా గుఖకదంబ తారే-
 తులసిదాస అతి ఆనంద దేఖకే ముఖారవింద
 ఘాటే భ్రమ పరమభండ మంద ద్వంద్వ భారే ||జాగియే|| ౫

శ్రీరామచంద్ర సాయంకాలకీ వందనా.

శ్రీరామచంద్రకృపాలు భజమనా హరణ భవభయ దారుణం
 నవకంజలోచన కంజ యుఖ కర కంజపద కంజారుణం
 కందర్ప అగణిత అమిత ఛవినవ నీలనీరద సుందరం
 పటపీఠ మానహూః తడిత రుచిశుచి నౌమి జనక సుతావరం॥౧
 భజ దీనబంధు దినేశ దానవ దై త్యవంశ నికందనం
 రఘునంద ఆనంద కందకోసల చంద దశరథ చందనం ౨
 శిర ముకుట కుండల తిలక చారు ఉదారు అంగ విభూషణం
 ఆజాను భుజ శర చాపధరి సంగ్రామ జిత ఖరదూషణం॥ 3
 ఇతి వదత తులసీదాస శంకర శేషముని మన రంజనం
 మమ హృదయ కంజ నివాసకరు కామాది ఖలదల గంజనం ౪

శ్రీరామాయణకీ ఆరతి

ఆరతి శ్రీరామాయణజీ కీ కీర్తి కలిత లలిత సియపీకీ॥
 గావత్రబ్రహ్మాదిక మునినారద వాలమీక విజ్ఞాన విశారద
 శుకసనకాది శేష అనుశారద బరని పవనసుతి కీర్తి నీకీ॥ఆరతి॥
 గావత వేదపురాణ అష్టదశ చవో శాస్త్ర సబుగంధ స్తవోరస
 మునిజన ధన సంత స్తవో సరవస సార అంశ సమ్మతి సబహీకీ
 ॥ఆరతి॥

గావత సంతత శంభు భవానీ అరుఘునంధవ మునివిజ్ఞానీ
 వ్యాస ఆదికవి వర్యబ్రాహ్మణీ కాగభుశుండి గరుడకే హీకే
 ॥ఆరతి॥

కలిమల హరణి విషయ రసఫీకీ! సుభగసింగార భక్తిజువతీకీ
దళన రోగ భవమూరి అమీకీ! తాత మాత సబవిధి తులసీకీ

|| ఆరతి ||

శ్రీరామాయణకీ
ఆరతి సమాప్తం.

○ — ○

ఓమ్

శ్రీరామచంద్రాయనమః

శ్రీహనుమతేనమః

శ్రీ హనుమత్ స్తోత్రము.

గోష్ప దీకృత వారాశిం మశకీకృత రాక్షసమ్
రామాయణ మహామాలా రత్నం వందేనిలాత్మజమ్. ౧

అంజనానందనం వీరం జానకీశోక నాసనమ్
కపీశ మక్ష హంతారాం వందే లంకాభయంకరమ్. ౨

ఆమిషీకృత మార్తాండం గోష్ప దీకృత సాగరమ్
తృణీకృత చిత్రగ్రీవ మంజనేయం సమామృహమ్ ౩

ఉల్లంఘ్య సింధోస్సలిలం సలీలం
యశ్శోక విహ్నిం జనకాత్మజాయాః
ఆదాయ తేనైవ దదాహ లంకాం
సమామి క్షిప్వాంజలి రాంజనేయమ్. ౪

ఆంజనేయ మతి పాటలాననం
కాంచనాద్రి కమనీయ విగ్రహం
పారిజాతతరు మూలవాసినం
భావయామి పవమాన నందనమ్

౫

యత్రయత్ర రఘునాథ కీర్తనం
తత్రతత్ర కృత మస్తకాంజలిమ్
బాష్పవారి పరిపూర్ణ లోచనం
మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్.

౬

మనోజవం మారుత తుల్యవేగం
జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం పరిష్ఠమ్
వాతాత్మజం వానరయూథముఖ్యం
శ్రీరామదూతం శిరసానమామి॥

౭

అతులిత బలధామం స్వర శైలాభ దేహం
దనుజ పనకృశానుంజాని నామగ్రగణ్యమ్
నకలగుణ నిధానం వానరాణామధీశం
రఘుపతి ప్రియభక్తం వాతజాతం నమామి.

౮

— ౦ —

శ్రీశంకర ఖగవత్పాద కృత
శ్రీహనుమత్పంచరత్న స్తోత్రమ్.

మీతాఖిల విషయేచ్ఛం | జాతానందాశ్రు ఫలకమత్యేచ్ఛమ్,
సీతాపతి మాతాద్యం | వాతాత్మజ మద్య భావయేహృద్యమ్ |

తరుణారుణ ముఖకమలం | కరుణారస పూరపూరితాపాంగమ్.
 నంజీపన మాశాసే | మంజుల మహిమాననుంజనాభాగ్యమ్ ౨
 శంబరవైరి శరాతిగ | మంబుజదళ విపుల లోచనోదారమ్,
 కంబుగల మనిలదిష్టం | బింబజ్వలితోష్ట మేక మవలంబే. ౩
 మారీకృత సీతార్తిః | పకటీకృత రామవైభవస్ఫూర్తిః
 దారిత దశమఖ కీర్తిః | పురతోమమ భాతుహనుమతోమూర్తిః
 వానర నికరాధ్యక్షం | దానవకుల కుముద రవికర సుదృక్షమ్
 దీన జనావన దీక్షం | పవనతపః పాకపుంజమద్రాక్షమ్ ౪
 ఏతత్పవనసుతస్య స్తోత్రం | యః పఠతి పంచరత్నాఖ్యమ్
 చిర మిహ నిఖిలాన్ భోగాన్ భుంక్త్వా శ్రీరామ భక్తిభా
 గ్భవతి.

ఇతి శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద
 కృత శ్రీహను మత్పంచరత్న
 స్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

— 0 —

శ్రీరామ చంద్రాయనమః

శ్రీహనుమతే నమః

శ్రీహనుమాన్ చాలీసా

శ్రీగురు చరణ సరోజరజ | నిజమన ముకుర సుధారి
 వరణౌఽ రఘువర విమలయశే | జోదాయక్ ఫల చారి.

బుద్ధి హీనతను జాన్కికై । సుమిరౌ పవన కుమార్
బలబుధి విద్యా దేహుమొహి । హరహు కలేశ వికార్.

చౌపాయీ

1. జయ! హనుమాన! జ్ఞానగుణసాగర!
జయ! కపీశ! తిహులొక వ్రజాగర!
2. రామదూత! అతులిత బలధామా!
అంజనిపుత్ర! పవన సుతనామా
3. మహావీర విక్రమ - బజరంగీ
కుమతి నివార! సుమతి కే సంగీ!
4. కంచన వరణ విరాజ సువేశా
కాననకుండల కుంచిత కేశా!
5. హాథ వజ్ర అను ధ్వజా విరాజై
కాంధేమూంజ జనేపూఛా జై
6. శంకర సువన! కేసరీ నందన!
తేజ ప్రతాప మహా జగ వందన!
7. విద్యావాన గునీ అతిచాతుర
రామకాజ కరినేకో ఆతుర.
8. ప్రభు చరిత్ర సుని వేకో రసియా
రామలఖన సీతా మనబసియా
9. నూక్కురూప ధరి సియహిఁదిఖావా
వికటరూప ధరి లంక జరావా.

10. భీమరూప ధరి అసుర సంహారే
రామచంద్రకే కాజ సంచారే.
11. లాయ నజీవన లఖన జియాయే
శ్రీరఘువీర హరభి పుర లాయే
12. రఘుపతి కీర్తి బహుత బడాయీ
కహా భరత సమ తుమ ప్రియభాయీ
13. సహసవదన తుమ్హరో యశ గావై c
అస కహి శ్రీపతి కంఠ లగావై c.
14. నశకాదిక బ్రహ్మాది మునీశా
నారద శారద సహిత అహీశా.
15. యమ కుబేర దిగపాల జహంతే
కవికోవిద కహి సకై కహంతే.
16. తుమ ఉపకార సుగ్రీవహీ c కీర్తనా.
రామ మిలాయ రాజపద దీర్ఘా.
17. తుమ్హరో మంత్ర విభీషణ మానా
లంకేశ్వర భయే సబ జగజానా.
18. యుగ సహస్ర యోజన పరభానూ
లీల్యోతాహి మధుర ఫల జానూ
19. ప్రభుముద్రికా మేలి ముఖ మాహీ c
జలధి లాంఘి గయే అచరజ నాహీ c.
20. దుర్గమ కాజ జగతకే జేతే
సుగమ అనుగ్రహ తుమ్హరే తేతే.

21. రామ దు ఆరే తుమ రఖవారే
హోతన ఆజ్ఞా బినువైతారే.
22. సబ సుఖ లహై తుమ్మారీ శరనా
తుమ రక్షక కాహూగో డరనా.
23. ఆపన తేడ సమ్మారో ఆపై
తీనో, లోక హంకతే కాంపై.
24. భూత పిశాచ నికట నహిఁఆవై
మహోవీర జబనామ సునావై.
25. నాసై రోగ హారై సబ పీరా
జపత నిరంతర హనుమత వీరా.
26. సంకటసే హనుమాన ఛుడావై
మనక్రమ వచన ధ్యాన జోలావై.
27. సబపర రామఁరాయ సిర తాజా
తినకే కాజ సకల తుమ సాజా.
28. బౌర మనోరథ జోకోయి లావై
తాసు అమిత జీవన ఫల పావై
29. చారోఁయుగ పరతాప తుమ్మారా
హైవరసిద్ధి జగత వ్రజయారా

30. సాధు సంతకే తుమ రఖనారే
అసుర నికందన రామ దులారే.
31. అప్టసిద్ధి నవనిధికే-దాతా
అస వర దీన్త జానకీ మాతా
32. రామ రసాయన తుమ్మరే పాసా
సాదర తుమ రఘుపతికే దాసా.
33. తుమ్మరే భజన రామకో భావై
జన్మ జన్మ కే దుఖ బిసరావై
34. అంతకాల రఘుపతి పుర జాయీ
జహోఁ జన్మి హరిధక్త కహాయీ
35. ఔర దేవతా చిత్తన ధరయీ
హనుమతసేయి సర్వసుఖ కరయీ.
36. సంకట హైమిమై సబ వీరా
జో సుమిరై హనుమత బల వీరా.
37. జై ! జై ! జై ! హనుమాన గోసాయీఁ
కృపాకరో గురు దేవకీ నాయీఁ.

ఫలశ్రుతి :-

38. తాహ శతవార పాఠకర జోయీ
ఘోటహి బంది మహోసుఖ హోయీ.

39. జోయహ ప్తా హను మాన చాలీసా
హోయ సిద్ధి సాఖి గౌరీసా
40. తులసీదాస నదా హరిచేరా
కీజై నాథహృదయ మహాఁడేరా.

— 0 —

దోహ

పవన తనయ సంకట హరన
మంగల మూరితి రూప్
రామ లఖన సీతా సహిత
హృదయ బసహు సురభూప్.

శ్రీహను మాన్ చాలీసా
సంపూర్ణము.

— 0 —

రామ పుజారి పర ఉపకారి
మహావీర బజరంగ బలీ!

సద్గ్రాచారి సద్బ్రహ్మచారి!	మహా
జ్ఞానగుణ సాగర రూప పుజాగర!	„
శంకర సువన సంకట మోచన!	„
కేశరి సందన! కలిమల భ్రంజన!	„

రాఘవమాత! జయ-హనుమంశ! ||మహా||
 అంజని నందన! అసుర నికందన! ,,
 మంగల మూరతి! మారుత నందన ,,
 జయ రణధీర! జయరణ రోర! ,,
 జయ బల భీమ! జయ బలధామ!

— 0 —

ఓమ్. శ్రీరామ చంద్రాయ నమః, శ్రీ సాబూ సద్గురవే నమః

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రసన్న

ప్రార్థన.

శ్రీరఘు రామ పాద సరసీరుహా భృంగముః గోవిందాగ్రణిన్
 మేరుసమాన ధీరు రజనీచర! కానన దావ పావకున్
 ధీర పరాక్రమాన్నితు, వనేచర! నాయకు, సాధుభక్తమం
 దారుని వాయునందను న! తంబు భజంతునభీష్ట సిద్దికిన్.

వారిరాశి యెవ్వనికి గోష్పదము నయ్యె
 నసుతి కోటులు మళకంబులయ్యె, నట్టి
 ప్రధిత రామాయణానూన రత్నమాల
 మకుట మణియగు శ్రీహనుమంతునెంతు.

జానకీజాని కీర్తన సాగునెడల
 నిటలతట ఘటితాంజలిపులుఁడుఁబులకి
 తాంగుఁడానంద బొప్పపూర్ణాక్షుఁడౌ, సు
 రారి హంతు శ్రీహనుమంతు నామతింతు.

సాయిసద్గురు పద జలజ రజంబున
 హృదయ ముకురళుద్ధి నెలమిఁబఱపి,
 ధరచతుర్విధోరు పురుషార్థదంబు శ్రీ
 రామ భద్రయశముఁ బ్రస్తుతింతు.

సీతా మహాదేవి హస్తంబులన్ ముద్రికన్ భక్తి నర్పింపవే!
 భీకరాకారమున్ దాల్చి వెల్లార్చి రాకాసి మూఁకన్ విదా
 రించి చీకాకుఁగామించి లంకా పురంబెల్ల ఘోరాగ్ని పాల్సే
 యవే? రామకార్యంబుఁ జక్కంబడన్ సల్ప గాఁబోవె? నంజీవ
 నాద్రిన్ సమూలంబుఁ గాఁదెచ్చి, మాయావియకా నింద్రజిత్
 బాణపాతంబునన్ మూర్ఛితుండైన సౌమిత్రిఁక్షింపవే? నీయ
 సామాన్య సాహాయ్యమున్ మెచ్చి, శ్రీరామచంద్రుండు నిన్
 జేరఁగాఁదీసి శ్లాఘించుచున్ “పోదరా! నీవు నాతమ్ముఁడౌ
 భరత తుల్యుం డ పంచెంతయున్ వేయినోళ్లన్ బ్రశంసించు
 చున్ గాఁగిటన్ బట్టి మోషింపలేదే? మహావీర! దేవర్షులే నబ్జ
 గర్భాది గిర్వాణు లేన్ మానులేన్ వాణియేన్ నారదుండేని
 నా యాదిశేషుండునేన్ దిక్షతుల్ పండితుల్ సత్కవిశేష్ఠు
 లెంతెంతవారేని నీసద్యశోగానమున్ జేయ నేపాటివారప్ప!
 శ్రీరామ సఖ్యంబొగిన్ గూర్చి, సుగ్రీవుఁ గిష్కంధకున్ రాజుఁ
 జేయించి దివ్యోపకారంబుఁ గావింపవే? నీప్రబోధంబు
 మన్నించి, యా లంక కెల్లన్ విభీషణుండు రాజైన వృత్తంబు
 లోకంబెఱుంగున్ గదే! రెండువేల్ యోజనాల్ దూర
 మందున్న యాభాసునిన్ దియ్యనౌ పండుగానెంచి, లీలన్
 గ్రసంపంగఁబోవే? మహాత్మా! యభిజ్ఞాన కాంతౌమతిఁ
 జానకీ జాని నీకీయ నా ముద్రికన్ నోటియందుంచి వీకన్
 మహాంభోనిధిన్ దాటి నావన్ననాశ్చర్యమేమున్నదో యన్న!
 విశ్వంబునన్ దుర్లభంబైన కార్యంబేదేన్ గాని నీసత్కృ

పాతేళమే యున్న సౌలభ్యమూ, గాదే? సీతాపతి ద్వారపాలుం
 డవీవోడు. నీ యాజ్ఞ తేకున్న నెవ్వారికందున్ బ్రవేశింప
 దుస్సాధ్యమూ; నీ పదధ్యానసక్తుండు పొందున్ గదే! సర్వ
 భద్రంబులన్; నీను సంరక్షణన్ గన్నవాఁడేరికిన్ భీతి నొందంగ
 నేకార్యమో తండ్రీ! నీసాటి నీవేసుమీ! నీవు గద్దించు
 మాత్రన్ దిలోకంబులున్ దద్దరిల్లున్, మహావీర! నీ నామ
 మున్ విన్నచోఁ బ్రేషణాతానులున్ జాయ జంకున్ సతం
 బున్, బ్రహ్మప ప్రభావుండవో నిన్ను ధ్యానించినన్ రోగముల్
 వాయుఁ బీడల్ వినాశంబు నొందున్, మనోవాక్కి-యా
 శుద్ధిమై నిన్ను సేవించు భక్తాళి బాధల్ సమస్తంబు నస్తం
 గతంబా, మహీశావలీ మాళి రత్నంబు శ్రీరామచంద్రుండ;
 యాస్వామి కార్యంబులన్ సర్వమున్ నిర్వహింపన్ సమర్థుండ
 వీనే; ప్రపన్నుండునై నిన్ బ్రపన్నుం బొనర్పంగఁ జాల్ వాని
 సర్వార్థముల్ నైశ ముజ్జీవనంబొంది సాఫల్యమూ; సాధు
 సత్పూరుషాళిన్ సతంబీవు రక్షించుచున్ దుష్ట దైతేయ
 లోటిన్ విదారించుచున్ రామ భూపాలుప్రేమం బొగిన్ జూఱు
 గొన్నాఁడ వీ, నష్ట సింహల్-ని ధుల్ తొమ్మిదింటిన్ స్వభక్తా
 లికిన్ గూర్చు సామర్థ్యమున్ జానకీ దేవి నీకున్ బ్రసాదింపదే
 నీయధీశంబు రామామృతం బెల్ల; శ్రీరామ దాసాగణీ! నిన్ను
 సేవించినన్ రామచంద్రుండు మోదించు జన్మాంతరో పా
 తానేక తాపంబులన్ బాపి సౌఖ్యంబులన్ గూర్తు; నీవాఁడి
 కెందెదు జన్మించినన్ రామభక్తుండునై పుట్టువుగాఁడి

యంత్యంబునన్ వాఁడు సాకేతమున్ జేరి మోదించు నయ్యా!
 యనన్య ప్రపత్తిన్ నినున్ గొల్చినన్ సర్వసౌఖ్యంబులన్ వాని
 కిన్ గూర్చు వో కీశలోకేశ! నిన్ వేడినన్ సంకటంబుల్ పటా
 పంచలౌ, నెల్లపీడల్ నివర్తిల్లు, సంతృప్తి సంతృప్తి శాంతుల్
 గనన్ నేర్తు రెవ్వారలేనిందు; జై - జై - గొసాయీ! హనూ
 మంత! జై - సద్గురూ! దేవ! నన్నంగటాక్షించి శ్రీరామ పాదా
 శ్రయం జేయవే! మారుతీ! దీనబంధూ! ప్రసన్నాంజనేయూ!
 నమస్తే! నమస్తే నమస్తే నమః.

— 0 —

ఫలకృతి :-

అతి పవిత్రమైన హనుమ చాలీసాను
 భక్తినుారు మార్లు పఠనజేయు
 వారు వైశమఖిల బంధ విముక్తులై
 పరమతుష్టి శాంతిబడయుచుందు.

ప్రతి దినంబీస్తోత్ర)రాజమున్ జదువు
 కృతమతులకు హితాభీష్టమ్ము లొదవు
 శ్రీ పార్వతీ సదాశివుల సాక్షిగను
 ప్రాపించుసిద్ధి సంపదలు పెల్లుగను

— 0 —

ప్రసాద యాచన :-

ఈ తులసీ దాసుఁడెల్లవేళ ను
 సీతా పతిచరణ సేవకుండగును;
 సదయుఁడవై యుక్త సరణినన్నోమి
 హృదయ మందిర విహారివిఁగమ్ము సామి!

జానకీరామ లక్ష్మణ సహితుఁడవయి
 యెల్ల దేవతల్ గొలువ నాహృదినినిలవె!
 వ్యసన సంకట పన్నగ వై నతేయ!
 అఖిల మంగళకాయ! శ్రీయాంజనేయ!

శ్రీతులసీదాసు చెలిమి నీ హనుమ
 సీతా దయుతుపదాశ్రితుఁడని ప్రేమఁ
 బఱసి యీతనిహృది వసియింపుమోయి!
 శరణాగతత్రాణ చరణ శ్రీసాయి!

శ్రీ హనుమాన్ చాలీసా స్తోత్ర దండకములు
 సర్వము సమాప్తము

శ్రీరామచంద్రార్పణమస్తు!
 లోకాస్పమస్తా స్సుఖినోభంతు!
 ఓమ్ తత్ సత్.

ఓమ్

శ్రీ కృష్ణ పర బ్రహ్మజేనమః

శ్రీ కృష్ణబోధామృతసారము

(ఆష్టాదశశ్లోకీ గీతా)

సర్వోపనిషదోగావో దోగ్దాగోపాలనందనః

పార్థోవత్సస్పృధీర్పోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్.

గోవులుపనిషత్సంతతి

గోవిందుడు దోగ్ధ. తేగఁకుంతిసుతుఁడు, స

ద్ధీవరుఁడుభోక్త, దుగ్ధము

పావన గీతామృతంబు పరమసుఖదమో.

ద్వాపరయుగాంతముండు భగవానుఁడు శ్రీకృష్ణుఁడుగ నవతరించి, యెల్లరు తరించుటకు చక్కనిమార్గము నిర్దేశించి నాఁడు. వేదములందలి జ్ఞానకాండముగు ఉపనిషత్తులు అన్నియు నోవుగను-అర్జునుని లేఁగ (మాడ) గను జేసి శ్రీకృష్ణుఁడను గొల్లఁడు వివేకియగు భోక్తకొరకు 'గీతామృతము'-అనుక్షీరమును పితికినాఁడు.

ప్రపంచమునఁగల సకలమత వాఙ్మయసారము వేద వ్యాసుని "బ్రహ్మసూత్రములు" శ్రీ మద్భగవద్గీతలు ఆబ్రహ్మ సూత్రములగు-చక్కనివివరణము. ప్రపంచమున జనించిన ప్రతి జీవియు దుఃఖరాహిత్యము నిత్యసుఖమును గోరుచుండును. జీవి యేవిధమున ప్రాకులాడినను సుఖప్రాప్తికొఱకేకాని,

నుఃఖము కోరికాదు. కాని, అన్ని జీవులు సుఖమును పొందుచున్నవా? - పొందుటలేదు. కారణము “ఉపాయోపేయము” లందుఁ సమ్యక్ప్రతి- (చక్కనిచూపు) - వివేకములేకపోవుట. జీవి నుఃఖనివృత్తినిపొంది శాశ్వతసుఖమును బడయుటకు చక్కనిమార్గము భగవద్గీతలందు నిర్దేశింపఁబడినది.

ఆహారనిద్రా భయమైధునములు సకలజీవులకు సామాన్యమే. కాని, మానవునియందు విశేష మొకటికలదు. అది “వివేకము” - యుక్తాయుక్త విచక్షణము - ఏదితగును, ఏది తగదు, అని తెలిసికొనుతెలివి మానవునకు భగవానుఁడు ప్రసాదించినాఁడు. దానిని పెంపొందించుకొని, మనుష్యుఁడు జీవితమున సరియగు మార్గముననుసరించి సచ్చిదానంద ధామమును పొందవలయును.

మానవునకు చక్కనిమార్గమును నిర్దేశించు గ్రంథసముదాయములో “శ్రీమద్భగవద్గీతలు” ఉత్తమోత్తమము. దానినిమించు గ్రంథమిప్పటికిలేదు - ఇకయుందుఁ గలుగఁబోదు - అనిన సత్యమారముకాదు. ఈగ్రంథము పదునెనిమిది అధ్యాయములు - (లేక) ప్రకరణములుగ విభజింపఁబడినది. ఈ 18 అధ్యాయములందు మొత్తము 700 శ్లోకములు కలవు. ఈగ్రంథములోని ఒక్కొక్క అధ్యాయమునుండి ఒక్కొక్క శ్లోకమును గొని, “అష్టాదశశ్లోకీ - భగవద్గీతా” - అని మన పూర్వులేర్పరచినారు. ఇది అనుశ్రుతముగ పారాయణము గావింపఁబడుచున్నది. ఈ అష్టాదశశ్లోకీ గీతలందలి భావమును

పరిశీలించి యిందు ద్యోతకమగు శ్రీ మద్భగవద్గీతా హృదయమును గ్రహించుటకు ప్రయత్నించుదము.

మొదటి అధ్యాయమును ఉపక్రమణికగ మనము గ్రహించడగును. ఇందు నిత్య సత్య సుఖముఁ బొందుటకుఁ దగినవాఁడెవఁడు?— అను విషయము తెలుపఁబడినది. జీవికి తొలుత విరక్తి (వైరాగ్యము) అవసరము. ప్రపంచమున గోచరించు సకలవస్తు సమూహముయొక్క అనిత్యత్వమును గుర్తింపవలయును.

శ్రేయస్కాముఁడు తాను గావింపఁదగిన కార్యము లందు సరియగు విధానము నెఱుఁగకున్నను, సకలము—తుదకు ప్రాణములను సైతము పరిత్యజించుటకు సిద్ధపడవలయును. అనఁగా తన జీవితముపైన గాఢ విరక్తి కలిగినగాని, జ్ఞానోపలబ్ధి కతఁడు తగినవాఁడు కాఁజాలఁడు. అట్టి నిశ్చల వైరాగ్యముఁగలవాఁడే దైవాభిముఖుఁడు కాఁగలఁడు. మహాపురుష సంశ్రయము పొందఁగలఁడు. సమ్యగ్బోధనొందుటకుఁ దగిన పాత్రతఁ బడయఁగలఁడు. భగవద్గీతలందు ప్రథమాధ్యాయమున అర్జునుఁడు శ్రీకృష్ణునితోఁ బలికినది గమనింపుఁడు !

1. అర్జున విషాద యోగము—అర్జునుఁడు పలుకుచున్నాఁడు.

నకాంక్షేవిజయంకృష్ణ! నచరాజ్యం సుఖానిచ

కింనోరాజ్యేన గోవింద! కింభోగైర్భవితేనవా.

కోరనువిజయంబుఁ గోరనురాజ్యంబుఁ

గోర సుఖమునేని వారిజాక్ష :

ఏమిఫలమునాకు నీ రాజ్యమున, భోగ

ములనునేమి ? బ్రతుకువలననేమి ?

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము 1-32)

అని నిర్వేదపశీనాఁడు అట్టి నిర్వేదము - అట్టి విరక్తి దుఃఖనివృత్తిని - పరమసుఖమును అపేక్షించు జీవికి అవసరమని విదితమగుచున్నది.

అర్జునుఁడటల పలుకుటలో నతఁడు “దేహాత్మబుద్ధి” - అనగా దేహమే తాను అనుబుద్ధి - గలవాఁడని తెలియుచున్నది. తాను పరాక్రమవంతుఁడనని - తన పరాక్రమముచే రాజ్యమును సంపాదించునున్నవాఁడననియు, తాను యుద్ధమున వధింపవలసియున్నవారు తనబంధువులు - తాతలు - తండ్రులు, మామలు, సోదరులు, గురువులు మొదలగువారనియు, అట్టి బంధు గురు జనవధ తనకు శ్రేయస్కరము కాఁజాలదు - అను విచారము అర్జునునకుఁ గలిగినది. ఈ విచారము రాజ్యభోగ ములయొడ విరక్తికిమూలమై తుదికు బ్రతుకుపై నను విరాగము కలిగించినది.

అట్టి గాఢవిక్తిగలిగి సమర్థ సద్గురువును మహాపురుషుని సమాశ్రయించి జీవికి ఆ సద్గురువు తొలుత “ఆత్మనిత్యత్వమును” గూర్చి బోధించును. సకల సన్మతనైతిక పథము

అందు “ఆత్మనిత్యత్వము” మూలసిద్ధాంతము- (వునాదు) X ప్రతిపాదింపఁబడినది. వివిధ హానామములను (మార్పులను) పొందు ప్రకృతినే ఆత్మగా భావించిన మన నైతిక మూల సిద్ధాంతమునకు విలువయేయుండదు. దాని యునికికే మోసమగును. కావున ఆత్మనిత్యత్వమును భగవానుఁ డిటుల ప్రతిపాదించినాఁడు.

2. సాంఖ్యయోగము-భగవానుడు పలుకుచున్నాఁడు.

నజాయతేమ్రీయ తేవా కదా చీ

న్నాయం భూత్వా భవితావా నభూయః

అజోనిత్యశ్శాశ్వతోఽయం పురాణో

నహన్యతే హన్యమానే శరీరే.

ఆత్మ శాశ్వతుఁడు, పురాణుఁడచలుఁ డజుఁడు,

పుట్టఁడెప్పుఁడు, గిట్టఁడు, పుట్టి మరలఁ

గలుగఁడీకారణంబున కాయములును

హతములగుచున్న నీతఁడు హతుఁడుకాఁడు.

(శ్రీ మద్భగవద్గీతామృతము 2-20)

ఇటుల ఆత్మనిత్యత్వము ప్రతిపాదింపఁబడినది. పుట్టుట- గిట్టుట మొదలగునవి ప్రకృతరూపముగు దేహమునకు సంబంధించినవి కాని, దేహమునం దధిష్ఠించిన అత్మ కెట్టిమార్పులును లేవు.- అను విషయమును భగవానుఁ డెఱుకపఱచినాఁడు.

ఆత్మ అవినాశి-శాశ్వతుఁడు అయిన మనము ప్రపంచమునఁ జూచు జననమరణాదులు- వివిధపరిణామములు మొద

లగునవి ఎట్లు పొసఁగును? అను సందేహము కలుగవచ్చును. దానికి సమాధానముగ సత్వరజ స్తమోగుణముల (త్రిగుణముల) తోఁగూడిన ప్రకృతియొక్క లీలయేకాని, వేఱుకాదు- అని, భగవానుఁడిటుల చెప్పినాఁడు.

శి. కర్మయోగము :- భగవానుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు.

తత్త్వవైతుమహాబాహో! గుణకర్మవిభాగయోః

గుణాగుణేషువర్తంత ఇతిమత్వాన సజ్జతే.

ఫలనా! గుణకర్మ విభాగోగ

తత్త్వమెఱిగినవాఁడు సత్వప్రముఖ, గు

ణములు చరియించుచుండు, గుణములననుచు

ఆత్మదలపోసి యాసక్తి నందఁడెపుడు.

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము 3-29)

జ్ఞానియగువాఁడు విశ్వమునగోచరించు వివిధ పరిణామములు త్రిగుణాత్మకమగు ప్రకృతివిలాసమని గుర్తించి దాని యందాసక్తి నొందఁడు. మనకు గోచరించు తనువులు త్రిగుణమయమగు ప్రకృతియొక్క వికారము. పుట్టుట గిట్టుట పలు విధములగు మార్పులు పొందుట ప్రకృతికార్యమేకాని, ఆత్మకార్యముకాదు.

అట్లయిన నిదియంతయు ప్రకృతిలీలయని తలంచి, మనము నిష్క్రియులమై సోమరులవలె నుండుటయేనా? - అను సందేహము వారించుటకు ఈ ప్రకృతిలీలయందు ద్వివిధతీవ్రావస్థలకు- (ఆసక్తి వహించుట- ఆసక్తి వహింపకుండుట) దూరముగ నుండుటయే జ్ఞాని చేయఁదగినది.

బ్రహ్మము అనువస్తువు ఎక్కడో మనకు దూరముగ నున్నది- అని యెఱిగి యజ్ఞాది కర్మములను మనమునిర్వర్తిం చిన మూత్రముసచాలునా అను సందియమును నివారించుటకు భగవానుఁడెట్లు తెలిపినాఁడు.

బ్రహ్మము మనకు దూరముననేలేదు. బ్రహ్మపదార్థము మనకు దూరమున దగ్గఱకలదు, ఆ బ్రహ్మము ఈదృశ్యపపంచవస్తు సమూహ సుందంతటను- దీని కావలనుకలదు. దైవ మెక్కడో ఆకసమున కావలనున్నాఁడని తలంచువాఁడు తాను కావించు ప్రపంచకర్మ కలాపములందు వ్యామోహితుఁ డగుచున్నాడు. తాను కావించు సకలకార్యములందును దైవ మును గుర్తింపఁగలవాని జీవితము మిక్కిలి యొప్పిదమై యుండును. ఈ సకలమున దైవమునుజూడ నేర్చినవాడే జ్ఞాని-

5. కర్మసన్న్యాసయోగము- భగవానుడు పలుకుచున్నాడు.

విద్యావినయసంపన్నై-బ్రాహ్మణేగవి హస్తిని
శునిచై వశ్వపాకేచ పండితాస్సమదర్శినః
వినయవిద్యలుగలిగివ విప్రునందు
గోవునందునేనుఁగునందుఁ గుక్కయందు
నట్టిదిభుజించుచండాలునందుఁదుల్య
భావమునుగల్గువారలే ప్రాజ్ఞులనఘ !

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము 5-18)

అట్టి సమదృష్టి నలవరచుకొను విధానమేది? అది సాధ్యమా? ఈ దృశ్యప్రపంచమునందు వివిధభిన్నప్రవృత్తులు గల జీవములున్నవి. ఇట్టి వీని యందన్నిటను సమానదృష్టి నొందుట సాధ్యమా? అను సందేహముకలుగవచ్చును. ఆ భేదములను రూపుమాపుటకుఁగాని, విస్మరించుటకుఁగాని అవికాని మాట నిజమే. కాని, యీ విశ్వమునఁ బొడకట్టు భిన్నత్వమునందేకత్వమును గుర్తించుటకు మన మభ్యసించవలయును.

6. ఆత్మసంస్థమయోగము. భగవానుఁడు పలుకుచున్నాఁడు.

శనై శ్శనై రుమేద్బుద్ధ్యాదృతిగృహీతియా
 ఆత్మసంస్థంమనః కృత్వాపకించదపిచింతయేత్.
 ఇద్ధచారిత్రః ధృతిచే గ్రహంపఱిడిన
 బుద్ధిఁగని యోగి యుపరతిఁబొందవలయుః
 మనసుమెల్ల మెల్లగ నాత్మనుసించి యితర
 మేదియైననులోనఁ జింతింపరాదు.

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము 6-25)

అటులయిన వేదాంతశాస్త్రము మనల నిష్క్రియులు గను స్తబ్ధులుగను జడులుగనుండుఁడని నియమించుచున్నదా?— అనునంశయము నివారించుటకు భగవానుఁడిటుల ప్రవచించినాఁడు.

“నకించి దపిచింతయేత్”- అని పై శ్లోకమునఁ దెలుపఁ బడినది. అనఁగా దైవమునకంటెనే యితరమును చింతింపరా దనిభావము. ప్రతిపస్తువునందు మన మాదైవమునే చూడనేర్ప వలయునని, మన తలంపులను దైవాభిముఖములఁ గావించు దైవమునందు లయమొందవలయుననిభావము. నూనసికవాచక కాయకములగు వ్యాపారములను దైవపరముఁ గావింపవల యును- మనస్సుయొక్క చంచలస్వభావమును మెల్ల మెల్లగ నిగ్రహించి దైవమునందు నిలుపవలయును. అనఁగా మనస్సును ఆత్మనిష్ఠితముఁ గావింపవలయును.

మన తలంపులను ఆత్మపరముఁ గావించుటెట్లను సందే హము పొడమవచ్చును. వాస్తవముగ ఆత్మినన్నిధిచేతనే తలం పులుగలుగును. ప్రకృతియందు చిత్తముయొక్క యునికి మిక్కిలి చిత్రమైనది. అది తలంచునది- తలంపఁబడునది రెం దును అగుచున్నది. కావున తలంపులు దైవమునందు హత్తు కొని దైవికములగుచున్నది. సముద్రమునందు తరంగములొక దానితోనొకటి క్షీకొని సముద్రమునందైక్యమగు విధమును మనమిటు గ్రహింపఁదగును. ధ్యాన సౌలభ్యముకొరకై దైవ శక్తి (ప్రకృతి) యీ క్రిందిషేధమున వివరింపఁబడినది.

7. విజ్ఞానయోగము- భగవానుఁడు తెలుపుచున్నాఁడు.

ఘామిరాపోఽనలో వాయుఃఖంపనోబుద్ధిరేవచ

అహంకారవతీయంమే భిన్నాప్రకృతిరష్టథా

అవనియునుజలంబు హవ్యవహండును
మారుతమునభంబు మానసంబు
బుద్ధ్యహం కృతులనఁబొలుచు నెన్నిదివిధే
దముల నాదుప్రవృత్తి; అమలహృదయః

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము 7-4)

ఇందుఁ దెలుపఁబడినవి స్థూలములుకావు తన్నాత్రపంచ భూతములుగ గ్రహింపఁదగును. అహంకారము మనస్సునకు కారణము. అహంకారకారణము బుద్ధిమహత్తత్వము. ఇది అవిద్య అజ్ఞానముతోఁగూడిన అహంకారమగును. విషముతోఁగూడిక అన్నమును “విషము” అని చెప్పఁబడునటుల వాసనాసహితమూలకారణము “అహంకారము” అని చెప్పఁబడుచున్నది

ఈ అహంకారమే లోకమున సకలమునకు ప్రవృత్తి బీజము. ఈశ్వరసంబంధమైన మాయాశక్తి ఇట్లైనిమిది విధములుగఁగలదు.

ఈ యెనిమిది విధములగు ప్రకృతియందు దైవమును గ్రావించుటయెట్లు?—

అనునందేహ వికృతివిధిమూల వారించఁబడినది. లోకల చైతన్యమొక్కటే యగునట్లు శాస్త్రవికృతి వికేవ్రూపముఁ గూడనొక్కటియే. ఆత్మ-జడప్రకృతి సంయోగమే యీ “సృష్టి” కావున సర్వవ్యాపకమగు దైవమును ప్రకృతియందు

(అష్టవిధములగు ప్రకృతియందు) సగుణబ్రహ్మముగ ధ్యానింప వలయును- అని భగవానుఁడు విశదపఱచు చున్నాఁడు.

అ-ఉ-ను(అర్చనాత్మాక్షరా) 'ఓమ్' బిందుసహితవకాక్షరమే బ్రహ్మముయొక్క సగుణరూపముసగుణబ్రహ్మము-దీనినే "ప్రణవము" అనిఅందురు. ఈశబ్దబ్రహ్మమును ఎనిమిదివిధములుగ ప్రకృతియందు గుర్తించి ధ్యానించదగును.

8. అక్షర పరబ్రహ్మయోగము - భగవానుఁడు పలుకు చున్నాఁడు.

ఓమిత్యేకాక్షరంబ్రహ్మ వ్యాహరన్ మామనుస్మరన్
యఃప్రయాతిత్వజన్ దేహం సయాతి పరమాంగతిమ్.

అర్జునా: "ఓమ్మ" నెడి యేకాక్షరమగు
బ్రహ్మముచ్చరించుచు, నిజస్వాంతమందు
ననుస్మరించుచు నెవ్వఁడుతనువువిడుచు
నాతఁడొందు నత్యుత్తమమైనగతిని

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము ౪-13)

ప్రణవరూపమగు బ్రహ్మయే యీవిశ్వము. ఎనిమిది విధములుగఁబైనఁ దెలుపబడిన ప్రకృతియందు ఈశబ్దబ్రహ్మమును గుర్తించి ధ్యానించువాఁడు. పరమపదముఁ బడయునని భగవానుఁడు తెలిసినాఁడు.

అట్లులయిన దైవనామ చింతనముతో కాలముఁగడపు వాఁడు ఈ ప్రపంచమున నెట్లు బ్రతుకగలడు? - అను సంశయ

మీ క్రిందివిధమున వారింపఁబడినది. దైవమునెఱుఁగఁగలిగిన వాఁడీ ప్రపంచమునుగూర్చి విచారపడఁడు. వానికీలోక విచారముతో సంబంధములేదు. ఉదాహరణమునకు ప్రాతఃస్మరణీయలు- పూతచరిత్రులు గోపికల వృత్తమును గమనింపుడు!

వారివారిగృహకృత్యములఁగూర్చి వారికెట్టివిచారము గలుగలేదు. ఇంటిపనులు కలవు అను స్పృహయే వారికిలేదు. వారలమనస్సు 'మధురరాశి'యగు శ్రీకృష్ణునందేలయించినది. కాని వారిగృహకృత్యములేవి యేనియునాగినవా? - ఆగలేదు. సర్వనియంతయు - సర్వవ్యాపకఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడే తనభక్తుల కార్యభారములఁబూని యెట్టిలోటు నెవరికినిఁ గలుగనీయక నిర్వర్తించినాఁడు.

9. రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగము- భగవానుఁడు పలుకుచున్నాడు.

అనన్యాశ్చింతయంతోమాం యేజనాః పర్యుపాసతే
 తేషాంనిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమంవహామ్యహమ్.
 ఇతరమేదియదలఁపక యెవరునన్ను
 జింతసేయుచు మదినుపాసించుచుందు
 రట్టి నిత్యాభియుక్తులు నైనవారి
 కెప్పుడు విహితయోగక్షేమమేనయింతుదు.

(శ్రీమద్భాగవతతామృతము 9-22)

గోపికలు శ్రీకృష్ణుని గాఢముగఁ బ్రేమించి తదేకచింతనపగులై శ్రీకృష్ణునందులయించి, యైక్యత పొందఁగలిగిరి.

అట్టి అనన్యభక్తులయొక్క మేళనమును దైవమేవహించి తీసును. బృందావనమునతనవారలగు గోపికలఁగూడిరాసక్రీడల శ్రీకృష్ణుఁడు నలుపుచునేయుండియు ఆయాగోపికలరూపముల వారివారిగృహములందు నకలకార్యములను నిర్వర్తించుచునే యుండెను.

సర్వవ్యాపియగు అష్టవిధ ప్రకృతిరూపముననున్న వానిఁగ ధ్యానించి పూజించి స్మరించుదుమేని, ఆ నిర్గుణుఁడు నిరాకారుఁడు విశ్వవ్యాపకుఁడగు భగవానుని ప్రాకృతుఁడూ, సగుణుఁడు, ఏక దేశగతునిఁగ మనము కావించుటలేదా! అను సందేహము ఈక్రిందివిధమున వారింపఁబడినది. దైవము ప్రాకృతుఁడుగఁ గావింపఁబడుచున్నాఁడనియు, ప్రకృతిస్థాయికిఁ గొనిరాఁబడెనని మనము తలంచరాదు. ఈ విశ్వమే ప్రకృతియై దైవముయొక్క సగుణరూపము. జ్ఞానియగువాఁడు దైవమునీ ప్రకృతియందు ప్రతిబింబించినటులఁ గాంచుచుండును. ఈ ప్రపంచమును దైవదృష్టినిఁ జూచునేకాని ప్రపంచదృష్టితోఁజూడఁడు. ఈ దృశ్యప్రపంచమును ప్రపంచముగఁజూడఁడు అదైవమే యిష్టవిధముల గోచరించుచున్నటుల గుర్తించును. నీరు అలసము దము అను మూఁటియందు నెట్టిభేదములేనో, ఘటము లోని ఆకాశమునకును, వెలుపలనున్న ఆకాశమునకు నెట్టిభేదములేనో ఆవిధముగనే ప్రకృతి- దైవములకు భేదములేదు. అని జ్ఞాని గుర్తించును.

అటులయిన- ప్రకృతి ఈశ్వరునకు భిన్నముకానియెడల ఆ ప్రకృతిదైవము నెట్లావరింపగలదు? అను సందేహము వారింపబడినది. ప్రకృతిదైవమునకు భిన్నముకాకున్నను దైవముతోడి “ఐక్యతలేదు. అనగా దైవముతో సమానమగు వ్యాపకత్వములేదు, దైవముయొక్క (ఏకజేశగత) ఆకారమే ఈప్రకృతి- దృష్టిగోచరమగువిశ్వము. తక్కినది యీ ప్రకృతికి అతీతమైయున్నది. అది పలుకులచే విశించుటకు మనస్సుచే నూహించుటకు సాధ్యముకానిది. వేదములసైతము “ఇట్లు”- అని వివరింపజాలక “నేతి”-“నేతి” (న-ఇతి;న-ఇతి)ఇదికాదు- ఇదికాదు- అనినిషేధశబ్దరూపమునఁ దెలుపుచున్నవే కాని, “ఇదమిత్థం” (ఇదియిట్లై) అని, నిరూపింపజాలకున్నవి. దైవముయొక్క ఏనవ్యల్పభాగమో ఈప్రకృతిరూపమున ద్యోతకమగుచున్నది. తక్కినదంతయు దీనికతీతమై యీ ప్రకృతికి ఆవల వ్యాపించియున్నది.

10. విభూతియోగము- భగవాంసుడు పలుకుచున్నాఁడు.

అథవా బహునై తేన కింజ్ఞానేన తవార్జున
 విష్ణభాష్యామిదం కృత్స్నమేకాంశేన స్థితోజగత్
 పినుమి! యటుఁగానిచో బహువిధమునైన
 యిట్టిజ్ఞానంబుచేత నీకేమి సార్థ
 కంబు? నే నీ నమస్తజగంబు నిలుపు
 కొనుచునుంటి నా యేకాంశముననె; సార్థ!

(శ్రీ మద్భగవద్గీతాపృథము 10-42)

ఆ దైవమును యథార్థముగ నెఱుఁగుటకు ఇంతకుఁ బూర్వముఁ దెలుపఁబడిన కర్మజ్ఞానాది మార్గముల నన్నిటియందునే మార్గసులభమగును? అను ప్రశ్నమునకు సమాధానముగ భక్తియే మిక్కిలి సులభమార్గమని భగవానుఁడు విస్పష్టము గావించినాఁడు. బాహ్యడంబరములకంటె సంతః ప్రవృత్తికిఁ బ్రాధాన్యమిచ్చినాఁడు. భక్తుడగువాఁడు త్రికరణములఁ (మానసిక-వాచిక-కాయకముల) బరిశుద్ధి సంపాదించవలయును. అట్టి వాఁడై తనకు ప్రియుఁడని భగవానుఁడు తెలిపినాఁడు.

12. భక్తియోగము - భగవానుఁడు పలుకుచున్నాఁడు.

అనపేక్షకుచిర్దక్ష ఉదాసీనోచేతవ్యధః
 సర్వారంభ పరిత్యాగీయోమద్భక్తస్సమే ప్రియః
 దక్షుడును వికుద్ధండన పేక్షుఁడు మఱి
 భయవిరహితుఁడు నిష్పక్ష హితరతుఁడు
 సర్వసంకల్పరహితుఁడై సంచరించు
 నాదుభక్తుఁడు ఫణునాః నాకు త్రియుఁడు.

(శ్రీ మద్భగవద్గీతామృతము 12-16)

త్రికరణశుద్ధిగగలిగి, సర్వభూత హితరతుఁడై నాయందు భక్తిచేయువాఁడు నాకుప్రియుఁడు అని శ్రీకృష్ణుఁడు స్పష్టపరచినాఁడు.

వివిధకర్మ లాచరించుచు జీవయాత్ర జరుపువాఁడెటుల నిర్లిప్తుఁడు కాఁగలడు? అను సందేహ మీ క్రిందివిధమున వారింపఁపబడినది. “ఆకాశము” సూక్ష్మత్వ కారణమున ప్రత్య

ణువునందు వ్యాపించియున్నది. అట్లుండియు దేనిచేత నంటు బకటలేను. ఆ విధముగ ఆత్మయు నిర్లిప్తమైయున్నది. ఆత్మ అను వస్తువులపెట్టెయందుంచబడిన వజ్రమువంటిదికాదు. దేహోదివికారములద్వారా కావింపబడు వివిధకర్మలచేత ఆత్మయెన్నడు నంటుబడదు. ఆత్మ సత్తామాత్రముననే యీ దేహోదియములు వివిధకర్మములందుఁ బొల్పొనఱుచు నిర్వృత్తింఱుచున్నవి. సకలభూతములకు 'నియంత' ఆత్మ.

13. శ్రేత్రశ్రేత్రజ్ఞ విభాగయోగము-భగవానుఁడు పలుకు చున్నాడు.

యథాసర్వగతం సౌఖ్యైవాకాశంనో పలిప్యతే
 సర్వత్రావస్థితోదేహేతథాఽఽత్మానో పలిప్యతే.
 అన్నియెడలనిండి యాకాశమతి సూక్ష్మ
 మగుటనెద్దియేని నంటకుండు
 తీరునను సమస్తదేహంబులందున్న
 ఆత్మదేనిఁగాని నంటకుండు

(శ్రీ మద్భగవద్గీతామృతము 13-33)

జ్ఞానియగువానికీత్రగుణాత్మకమగు ప్రకృతి ప్రతిబంధ కము కానేరదు. అతఁడీత్రగుణములను స్వీకరింపఁడు- నిరాకరిం పఁడు. జ్ఞాని చిత్తమందే లయమొందియుండు కారణమున ఈత్రగుణములున్నను లేకున్నను అతనికెట్టి హానియులేదు.

14. గుణతయ విభాగయోగము- భగవానుఁడు పలుకు చున్నాడు.

దేహములందు వివిధములుగ ఆ ఆత్మవస్తువున్నటులఁ బొడ కట్టుచున్నను ఇన్నిట నధివసించినది. ఆ ఏకము-అద్వితీయమగు ఆత్మయే. కావున ఆ “ఆత్మ”-“వైశ్వానరుఁడు”- అని చెప్పఁ బడుచున్నాడు.

15. పురుషో త్తమప్రాప్తియోగము - భగవానుడు తెలుపు చున్నాఁడు.

ఆహంవై శ్వానరో భూత్వాప్రాణినాందేహమాశ్రితః
ప్రాణాపాన సమాయుక్తః పచామ్యన్నంచతుర్విధమ్.

పాండవో త్తమ ! వై శ్వానరుండనగుచు
ప్రాణికోటి శరీరంబు లాశ్రయించి
ప్రాణమునపానముగూడి నేను పక్వ
మాచరించుచుండుఁ జతుర్విధాన్నములను.

(శ్రీ మద్భగవద్గీతామృతము 15-14)

ఈ ప్రకృతి పురుషుల సంబంధమును గుర్తింపజాలిన వాఁడు. ప్రకృతి బంధమునుండియే స్వస్వరూపమును దెలిసి కొనుటకుఁ బ్రయత్నించును.

ప్రతిమానవుని హృదయమందు దైవప్రకృతికి- ఆసుర ప్రకృతికి సిరింతరిము సంఘర్షణము కలుగుచునేయుండును. సత్వప్రకృతి (దైవప్రకృతి) శేయోమార్గమును నిర్దేశించుచునే యుండును. రజస్తమో ప్రకృతులు (ఆసురప్రకృతి) పెడ దారుల కీడ్చుటకు- హానిఁగూర్చుటకు యత్నించుచునేయుండును. భగవానునియొక్క ఆజ్ఞలే శాస్త్రములు. వానినాథారముఁ జేసి

కొని, మహాత్ములు పయనించి లోకమునకుఁ జాతిన చక్కని బాటలు శాస్త్రనిర్దిష్టములై, మహాపుగుఱు లాచరించి ప్రదర్శించినవియు స్వానుభవమునకు యుక్తములుగఁ దోచినవానిని స్వీకరించి, ప్రపంచమున జీవయాత్ర సాగించువాఁడే పరమస్థానమును పొందఁజాలును. వీనికి విరుద్ధముగఁ బ్రవర్తించువానికి ఇహలోక సుఖములేదు- పరిలోకసుఖమును కలుగఁజోదు.

16. దై వాసురసంపద్వీభాగయోగము - భగవానుడుపలుకుచున్నాఁడు.

యశ్శాస్త్రవిధి ముత్స్పృజ్యవ ర్తతేకామకారతః
 ననసిద్ధిమవాప్నోతి నసుఖంనపరాంగతిమ్.
 సవ్యసాచి! యెవఁడు శాస్త్రనియమమును
 విడిచి తా యధేచ్ఛ నడుచుచుండు
 నానరుండు సిద్ధినందఁడు సుఖమును
 బడయలేఁడు- పరమపదముఁగనఁడు.

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము 16-23)

శాస్త్రనియమానుసారము - అంతరాత్మ నిర్దేశించు విధమున ప్రవర్తించుచు మనుజుఁడీలోకమున నెల్లు మెలఁగవలయునో అనుసంధేహము తీర్చఁబడినది ప్రపంచమున మానవులకు పరస్పర సంబంధముఁగూర్చుటకు ప్రధానమైనది “భాష” లేక “పలుకు”. ఒండ్వారులకు సంబంధముఁ గల్పించు

నది “వాక్కు”. కావున ఎట్టి వాక్కులు పలుకవలయునో వాగ్రూపముగు తపస్సు ఎట్టిదో యెఱుఁగఁదగును.

17. శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగము - భగవానుఁడు పలుకుచున్నాడు.

అనుద్వేగకరంవాక్యం సత్యం ప్రియహితంచయత్
స్వాధ్యాయాభ్యసనంచైవ వాఙ్మయంతపకచ్యతే
ఇతరులకును దుఃఖమీయనివాక్యంబు,
మదికిఁ బ్రియమునైనమాట, సత్య
మాడుటయును వేదమభ్యసించుటయు వా
ఙ్మయము నొతపంబనంగఁబడును.

(శ్రీ మద్భగవద్గీతామృతము 17-15)

శ్రీకృష్ణభగవానునివలన సంపూర్ణముగ ఆత్మవిద్యోపదేశమునుపొంది అర్జునుఁడు “శ్రీకృష్ణా! నీ అనుగ్రహమున నానేత్రముల నావరించినమోహము అను తేరతొలఁగినది. బుద్ధి మేల్కొలుపుపఁబడినది. సం దేహములు నివారణమైనవి. నీ ఆజ్ఞ నిర్వర్తించుటకు సంసిద్ధుఁడనై యున్నాడను” - అని, పలికెను “విముక్తి” - అననేదోయొక క్రొత్తవస్తువును తీసికొనివచ్చుట కాదు. స్వస్వరూపము నెఱుఁగుటయే ‘ముక్తి’. ఆత్మనెఱుఁగవలసిన దేకాని, మఱియొకవిధమున బోధపడదు. ‘కర్మము’ - అనునది ప్రకృతికి నంబంధించినది. అది ప్రకృతితత్వమేయగుచున్నది. కాని, దానికి ‘సాక్షి’యైన ఆత్మకు సంబంధించినది కాదు,

18. మోక్షసన్యాస యోగము :- అర్జునుఁడు చెప్పుచున్నాడు.

నష్టోమోహఃస్మృతిర్లబ్ధాత్వత్రప్న సాదాన్మయాఽచ్యుత
స్థితోఽస్మిగతసందేహః కఠిష్యేవచనంతవః.

నీయసుగ్రహమున నెఱి నాశమొందె నా
మోహమెల్ల, స్మృతినిఁ బొందినాఁడ
సమసిపోయెనకలసందేహములు, నీవు
చెప్పినట్లు కృష్ణ! చేయనుంటి.

(శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము 18-73)

ఇది సద్గురుబోధఫలన కలుగుఫలము. సందేహములు తొలఁగి మోహము (అజ్ఞానము) నశించును. అజ్ఞానమునశించెనేని శేషించునది జ్ఞానము. జీవి మెలకువ (ప్రబోధము) పొందును. నిద్రయందున్నవాఁడేవియో భయాస్పదములగు కలలు గని దేహకంపన శోకాదులు పొందుసమయమున మేల్కొని యున్నవారతనికి మెలకువ గలిగింపఁగా నతఁడు మోహ నిద్రనుండి మేల్కొని, తన సహజస్థితిని గుర్తించి వీతశోకుఁడగును.

సద్గురుబోధఫలన దేహాత్మ్యబుద్ధి (దేహమేతాను అనుబుద్ధి) లతోఁగి జీవి తన సహజస్థితిని గుర్తించును.

దుఃఖరాహిత్యమే జ్ఞానసిద్ధి. జ్ఞానసిద్ధి నొందినపిదప జీవి తన విధ్యుక్తములను నిర్వృత్తించుటయందు సందేహంపము. అట్లజ్ఞానిని బంధించునది యేదియునులేదు. వానికి నకలము సిద్ధించును.

యత్ర యోగీశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిర్భువానీతి ర్మతి ర్మమ.

ఎవట యోగీశ్వరుండైన కృష్ణుడుండు
నెట ధనుర్ధారియో పార్థుఁ డెనఁగుచుండు
నవట శ్రీయును భూతి జయ ప్రసిద్ధి
విశ్వయముగ గల్గునటంచు నేఁ దలంతు.

(శ్రీ మద్భగవద్గీతామృతము 18-73)

కల్యాణ గుణములగు శ్రీయును విజయము - భూతి (విశ్వర్యము) నీతి మొదలగునవి నిన్ స్పృహలులకు సోమరులకు నిష్క్రియలులకు కలుగవు. సకల కర్మనియంతయగు సర్వేశ్వరునిచే సకలము గావింపబడుచున్నవను నిశ్చయ బుద్ధికలిగి అసుర ప్రకృతిని జయించుటకు నడుము బిగించి తగిన ఉపకరణములతో ముందంజవేసి, తనధర్మము నిర్వర్తించు జీవితే అట్టిసకల కల్యాణములు సిద్ధించును. సర్వఫలప్రదాత. సర్వనియంతయగు శ్రీకృష్ణుని ముందుంచుకొని, కర్మఫలాపేక్ష విడిచి, సకలము శ్రీకృష్ణునిచే గావింపబడుచున్నదను ఎఱుకకలిగి, తాను నిమిత్తమాత్రుఁడుగ భావించి, గాంక్షివి యైన అర్జునుఁడు విధ్యుక్తుఁడుగూ ట్టితఱు కర్మమును శక్తివంచనలేక నిర్వర్తించియే శాశ్వత కీర్తి సంపదలను బడయఁజాలెను. ఆవిధముగనే మానవులు ఎల్లరు కర్మయోగనియంతయగు శ్రీకృష్ణుని ముందుంచుకొని కర్మయోగియైన అర్జునుని అడుగుజాడల పయ

నించి, వారివారి విధ్యుక్త కర్మములనాచరించి, శాశ్వత స్థితి,
 సుఖశాంతులను బడయుదురుగాత!

ఓం తత్ సత్ .

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు!

ఈ రచయితచే రచింపబడి వున్నద్రుద్రణ

కావలసిన గ్రంథములు

—o—

1. శ్రీలక్ష్మీనృసింహస్తోత్రమంజరి.
2. శ్రీమద్భగవద్గీతామృతము (శ్లోకము—తెనుగు పద్యములు)
3. శ్రీవ్రభోధ, సుభాకరము (శ్రీశంకరభగవత్పాదరచిత—శ్లోకములు
తెనుగుపద్యములు)
4. శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము (శ్రీలీలాళుక సంస్కృత కృతికి—
తెనుగుపద్యములు)
5. శ్రీనివాసదయాశతకము
6. శ్రీవేంకటేశ్వర సువ్రభాత గీతములు
7. శ్రీసాయి మననము
8. శ్రీసాయి కరుణ
9. శ్రీసాయిబాబాకూడా దేవుడేనా ? ఉన్నదేవుళ్ళు చాలకనా ?
(సందేహ వివృత్తి)
10. శ్రీసాయి కవీరుసూక్తులు
11. శ్రీసాయి విజయము (జంగమకథ)
12. శ్రీసాయినాథ షోడామృతము
13. శ్రీసాయి ప్రేమకిరణములు
14. శ్రీసాయిగీత
15. శ్రీ ప్రేమా మృతము (నారదభక్తి సూత్రములకు వ్యాఖ్య)